

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K.
Félévre 4 K.
Negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

Szerkesztésért felelős: Sándory Mihály. Főmunkatárs: Dr. Novák Albert. — Megjelenik vasárnap reggel.

HIRDETMEÉNYEK DIJA:
1 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 20 fill.

Nyilttér
soronként 40 fillér.

Hirdetéseket a kiadóhivatal
vesz fel.

Olvasóinkhoz.

Tizenhárom hónapja, hogy a „Gyergyó“ az oláh betörés és az azt követő zavarok miatt nem jelenhetett meg. Most, a hosszú, kényszerített pihenés után újra a közönség elé lép.

Egy lap rendszeres megjelentése ugyan most is sok akadályba ütközik; de lapunk megjelenésének hosszas szünetelése alatt alkalmunk volt tapasztalni, hogy sok olyan kérdés adja elő magát, a melyek megtárgyalása és megbíralása városunk és vidéke közönségére hasznos lett volna. A közönség, speciálisan a székelység érdekei ellen valóknak tartottuk volna, ha lapunk csak egy percig is szünetel akkor, amikor — bár nagy nehézségekkel küzdve — mégis megjelenhetik.

Lapunk iránya most is ugyanaz lesz, melyet első megjelenése pillanatától követett és egyszer sem hagyott cserben: az, hogy a közönség érdekeit szolgálja.

Ugy véljük, hogy a közönség érdekét szolgálja az, aki rámutat az olyan bajokra, amelyeknek megszüntetése, vagy legalább enyhítése a közönség érdekei számára válnék. A „Gyergyó“ ebben a tekintetben mindig munkálni. S akiket meg az állásukban, városunk és „Gyergyó“ hasznára lesz.

A háborús viszonyoknak megfelelően lapunk szépirodalmi rovata szűkre lesz szabva. A hirrovat ellenben a közönséget pontosan fogja tájékoztatni egy a háboru és a politika, mint a népelelmezés fontos kérdéseiről, valamint városunk és vidéke fontosabb eseményeiről is. Gondoskodtunk, hogy „Legujabb“ című rovatunk a legujabb fontos eseményeket táviratokban hozza.

De főként egy kérdés az, melynek minél szélesebb mederben való tárgyalását, folytonosan ébren tartását, a legrészletesebb taglalását tüztük feladatul magunk elé. E kérdés az oláh betörés által sújtott lakosság teljes kártalanításának kérdése.

A hadikárok megtérítéséről vagy meg nem térítéséről a legellentétebb hírek vannak forgalomban. Mig egyik forrás szerint a belügyminiszteriumban a károk megtérítésének előmunkálatain dolgoznak, sőt a kártérítési fedezet is készen állana, másrészt a belügyminiszter — nyilatkozata szerint — csak a legszükségesebb segítségre óhajt szoritkozni.

De a napilapok egyáltalán nem foglalkoznak a kérdéssel, amin nem is csodálkozunk, hiszen az ujság ingerén túl vannak; de igenis megütközünk azon, hogy az érdekelt vidékek hirlapjaiban is csak elvétve találunk komolyabb hozzászólással. Főleg e hiányt óhajtjuk pótolni és bizunk benne, hogy szavunk bár gyenge, nem lesz kiáltó szó a pusztában. Súlyt fog annak kölcsönözni a károsultak százezreinek együttérzése.

Ezek előrebocsátásával indítjuk utnak az új életre kelt „Gyergyó“ első számát.

A szerkesztőség.

A székelység hadikárának megtérítése.

A hadikárok felvételét várme-gyénkben két bizottság folytatja, a napokban az eljárás gyorsabb befejezése céljából megalakított újabb bizottságok is megkezdik működésüket. Igazán itt is volna már az ideje, hogy a betörés után egy év múlva legalább azokban a községekben, hol a kár felvétele befejezést nyert, a károk megtérítésenek, mert a károsult a folyton emelkedő drágaság miatt hova-tovább kevesebb eredményét látja a kár megtérítésének.

A kár felvétele tárgyában kibocsátott rendeletek is sérelmesek a károsultakkal szemben. Ugyanis a kár maximált dolgok, tehát némely élelmiszer kivételével csak abban az összegben veendő fel, amilyen értéket a kár bekövetkezése idejében képviselt holott az elpusztult, de nélkülözhetetlen és sürgősen beszerzendő dolgok ára azóta többszöröse emelkedett. Ez a sérelem az árak emelkedése miatt minden nap növekszik.

A székelység a kár megtérítése tekintetében telve van reménnyel. A kormány álláspontját ugyan még nem ismerjük (talán még állást sem foglalt ebben a kérdésben), csupán a belügyminiszterét, sere hód kövisező mindkötvetit az akkor kövisező adósságot rok teljes megtérítését, amelyre visszaemlékezve belügyminiszterre történt kinevezése az egész székelységet örömmel töltötte ei. Mint belügyminiszter is nyilatkozott ezen kérdésben Marosvásárhelyen újabb megválasztatása alkalmával, de csak általánosságban; azonban Ugron Gáborról fel sem tehető, hogy mint miniszter más nézetet valljon és a székelység ügyét cserben hagyja, mindenkor és mindenütt meg ne védelmezze.

Olvastunk ugyan mindjárt a betörés után olyan cikket is, — a szerző nevére már nem emlékezem — hogy a székelység kártérítésre igényt nem tarthat, mert feléje a háboru mint vis major mered. Mered bizony a cikkírónak a lelketlensége — ezt mutatja, hogy ilyenekkel sietett vigasztalni a szerencsétlen menekülteket — de vis major nem mered feléje a kártérítés szempontjából, mert az állam a kártérítés kötelezettsége alól a vis major kifogásával nem szabadulhat. Az állam épen azért létesült, hogy személy- és vagyonbiztonságunkat megvédje, hogy az ellenséget visszaverje, hogy a háboru vis major ne képezzen, s ha ennek megfelelni bármely polgárával szemben nem tud, beáll a kártérítés kötelezettsége.

És ez az egyedül helyes álláspont még akkor is, ha olyan vidéken tör be az ellenség, ahol az állam helyett cselekvő intéző körököt mulasztás nem terheli. Sajnos, itt súlyos mulasztások is történtek s ezen mulasztások következménye, hogy a bekövetkezett romlás is oly nagy méreteket öltött. Most azonban nem célozom a mulasztások felsorolása, különösen pedig nem annak kutatása, hogy kit terhel a felelősség. Majd erre is rákerül a sor jobb idő-

ben. Most a panaszainkat őszintén még el sem mondhatjuk, mert nem egyszer hallottuk már, hogy a sok panasznak nem jó következménye lesz.

A kártérítésnek pedig minden károsultra ki kell terjedni és legkevesebb amit követelhetünk, a tényleges kár teljes megtérítése.

Hogy kormányunk szintén ezen a nézetben lesz, előttem nem kétséges, mert ha már a budapesti ablakok betörésével okozott károk megtérítésére is kötelezettnek érezte az államot, velünk szemben más nézetben nem is lehet.

Nem sajnáljuk a gazdag kereskedőktől sem kis méretű káruk megtérítését, de lehetetlen rá nem mutatnunk arra a nagy különbségre, amely az állam kártérítési kötelezettsége tekintetében a mi javunkra fennáll és amely különbség következményeinek levonása állami érdek is.

A budapesti ablakok betörése büncselekményeknek az eredménye, a melyért az államot, ha elhárítása módjában nem állott, semmiféle kártérítési kötelezettség nem terheli, csupán a megtorlás kötelezettsége áll fenn és arra köteles, hogy segédkezet nyújtson a károsultak számára. A kártérítés küllő fűtőanyag fűtőanyag nem ismétlődik, hogy ezek a károk létalomban, hogy az államot egyetlen kereskedőt vagy háziat nem terhel, megfizető képességükben gyöngítették volna.

Egészen más a mi dolgunk. Az állam feltétlen kártérítési kötelezettségét már említettem, a mulasztások köztudomásuak.

De itt nem csak mulasztások történtek, de olyan hatósági intézkedések is voltak, amelyek egyenesen lehetlenné tették azt, hogy károsodásunkat csökkenthessük. Ilyenek azok a rendeletek, amelyek megtiltották, hogy a lakosság korábban elszállithassa ingóságait. A rendeletek ezt büntetés terhe alatt tiltották el és mint alaptalan vészir terjesztésére alkalmas cselekedeteket, hazafiatlanságnak minősítették. Nem akarom felsorolni azokat a kijelentéseket, amelyek ugy polgári, mint katonai részről történtek az ösztönszerűleg nyugtalankodó lakosság megnyugtatására. És ez valóban sikerült is; mondhatom, hogy ha minden felelős tényezőnek az lett volna a célja, hogy romlásunk teljes legyen, jobban nem sikerülhetett volna; nem, ilyen tökéletes a siker nem lett volna.

Mert romlásunk teljes. Elveszett a lakosság marhájának, sertéseinek, majorsági állományának nagy része, egyéb évi termése, ruhaneműje és egész ingósága. Megmentett, de időközben leromlott marháit az állam fele értékben vette át, az ebből kapott pénzt pedig a nagy árdrágítás folytán, — amellyel utunkban mindenütt fogadtak, — elköltötték. A késői visszatérés következtében, igás állatok és gazdasági szerszámok hiányában a termelést az idén, már a második évben sem tudta megfelelően elvégezni.

